

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
CYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből Kedden October 19-dik napján, 1813-dik esztendőben.

Prussziai Birodalom.

Boroszlóban Sléziának fő városában a' beteg és megsebesített hazavédelmzőknek javokra, Berlinnek példája szerént, egy asszonyi társaság állott fel, mellynek tagjai két rendre vannak osztatva, az első rendbeliek azok, a' kik az ispotályokban szolgálatot tesznek, a' második rendbeliek pedig, a' kik magokat a' hónaponként való pénz fizetésre kötelezték. Ennek az igen hasznos társaságnak titoknokja *Rayn*, Boroszlói Prépost, a' ki a' hozzá küldendő pénzbeli jótéteményről minden héten közönségesen számot ad:

Egy *Beling* nevezetű Petersburgi Apatikarius, születésére nézve Prusszus jobbagy, a' ki a' maga szorgalmatossága és mesterségében való értelme által magát igen szerentséssé tette, és nagy tehetségű ember lett, kötelességének esmérven még hazájától való távollétében is buzgó hazafűségát megmutatni, és kedves hazájának védelmezésében részt venni, már ennekötte is sok ízben, nevezetessan a' jelenvaló háborúban szép summá pénzét küldött, a' Prussziai Fő hadi szállásnál lévő Udvari Tanácsos *Heun* Urnak kezéhez, hogy azt a' Prusszus lazaretokban vagy ispotályokban lévő beteg és sebes katonáknak hasznokra fordítsa.

A' Fels. Prussziai Király *III. Fridrik Wilhelm* Töplitzi fő hadi szállásáról, a' Prusszus negyedik osztály armadához követezendő armada parantsolatot intézett. October első napján:

„A' legelevenebb jötetzzéssel hallottam, hogy minden tartománybéli haza őrzők tsak nem minden kivétel nélkül vetélkedtek egymással nagy hivatalyoknak bétellyesítésében és a' haza szabadságéért való jutalomnak régi bajtársaival való elnyerésében. Azoknak a' haza védelmező férfiaknak [*Landwehrmänner*], a' kik mint vitéz katonák magokat felfegyverkeztek, az én háladatosságomat és figyelmetességemet közvetlenül megmutattam. Azt mindazáltal az egész nemzet előtt is mivelui fogom, 's ennél fogva kinyilatkoztatom, hogy én azokat a' haza védelmező regementeket, mellyek megkülömböztető módon viaskodtak, zászlókkal fogom megajándékozni.

„Hiszem, nem sokára egy regement sem fog lenni, melly ha alkalmatosságot talált, a' maga hazájához való kötelességét végbe ne vitte volna, és a' melly azon jel nélkül, a' hadakozásból vissza menni kéntelenítettne. Minnekötte a' hazaörző se-
regek az ellenség eleibe vitettek volna, az ő tisztjeiknek a' szolgálatban való rangrendjeket magok közt, és az armádánál lévő tisztjek közt a' haza védelmezőkre nézve kiadott pátenstben meghatározottam. Kü-

Iőben is a' hadi tapasztalásoknak, és a' megpróbáltatott érdemeknek az őket illető elsőség engedtetett, a' mennyiben a' haza védelmezőire nézve ki adatott patensben, az olyan tiszteknek, a' kik már annakelőtte az armádánál szolgáltak, tsak azon esetben, ha ők a' haza védelmezői közé nagyobb rangal léptenek, ezen nagyobb rang adattassék, mivel azon kívül is olly armada patensek van, melly szerint az ő rangjokhoz képest más armádáknál is szolgálhatnak. Azok a' regementek is, mellyek talán hamar elfelejtették, hogy ők a' katona virtusoknak ditsőséges gyakorlásokba még tsak elkezdők, hasonló just nyertenek az előbre való menetekre, mellyet az által kívánok megmutatni, hogy az olly regementbéli tiszteknek, minden kivétel nélkül armada patenseket adok, a' melly szerint ők az álló armádának tisztjeivel együtt szolgálatjoknak idejéhez képest való rangban helyeztetve legyenek. — Az alatt is minden haza védelmező seregekhez olly bizodalommal vagyok, hogy ők tsak az alkalmatosságra várnak annak meg bizonyítására, hogy a' leg próbáltabb vitéznél sem akarnak alább valók lenni. — Költ Töplitzben, October 1-ső napján 1813-ik esztendőben.

Fridrik Wilhelm.

Ezen Fels. Királynak leg idősebb leánya *Sarlotta Wilhelmina* Kir. Hertzeg Asszony az Austriai Csász. első vasas regement zászlójának felékesítésére, azon vitéz sereg kívánsága szerint, egy igen gazdag és izléssel tellyes ezüsttel himzett fekete pántlikát küldött, mellynek egyik tsútsára következőndő betűk vannak varva: *C. P. v. P.* az az, *Charlotta Prussziai Hertzegasszony*, a' másakra az esztendőnek és hónapnak száma, illy módon: *den 19. August, 1813.* Ezen pántlikát a' nevezett vasas regement Obersteréhez, Gróf Desfourhoz küldötte a' Fels. Prussziai Király a' következőndő kabinébeli írással: — A'

Prussziai Hertzegasszony Sarlotta az én leányom, azon figyelmetességet (vagy inkább tiszteletet) köszönettel megesméri, mellyet az Austriai Csász. vasas Regement az által mutatott meg, melly szerint a' magalovas zászlóját általa kívánta felékesíttetni, melly az újonnan kezdendő igazságos és nagy következtésű hadakozásnak nagy hasznára fog lenni. A' jelenvaló zászlóra való pántlikát olly jókivánás mellett küldi a' regementnek, hogy ez az új zászló tanúbizonysága lehessen, a' már ennekelőtte is nagy tettei által esmeretessé lett regement újabb győzedelmeinek. — Arra kérem az isteni gondviselést, hogy ezt bétellessítse, s egyszersmind ezt a' regementet a' magaszent őltalmába vegye.

Költ a' Töplitzi fő hadi szálláson September 23-ik napján, 1813-ik eszt.

Fridrik Wilhelm.

A' tsatározó mezőkről.

E' folyó October 12-ik napján költ Kommotau tudósítások szerint, a' Svétziai Korona Hertzegnek fő hadi szállása, azon hónap 8-dikán *Radegastban*, Dessau és Halle közt volt; a' *Blücher* Generálisé *Däbenben* a' Misniai Kerületben Wittenberga és Lipsia közt, a' Kozákok Hetmannja Gróf *Platow*, és az ő vezérlése alatt lévő könnyű lovaság *Lützen* mellett, a' hol tudniillik a' múlt Májusban igen véres, és a' szövetséges Prussziai's Orosz armádákra nézve szerentsétlen verekedés esett, és a' Svétciai korona herezeg armádájának száguldózó seregével a' maga corpustát egyesítette. — F. M. Lajtnant Gróf *Babna* azon hónap 8-ikán, az ellenségnek vakmerő ellentállása után a' Pirnai híd előtt való föld bástyát reá rohanással elfoglalta, a' Lillensteini katona őrizet az Albis jobb partjara ment által (Lillenstein egy igen meredek kösziklás hegy a' Misniai kerületben Königsteinal általellenben). A' Königsteini

híres és győzhetetlen várból is kiment a' Fr. katona őrizet, és csak Szakszóniai seregek maradtak abban. — A' Drézdai új várost is elhagyták, és mind a' három Albis folyóvízen épített hidat elrontották.

Feldmarsal *Schwarzenberg* Eő Hercegségének fő hadi szállása Octob. 11-ik napján már *Altenburgban* Lipsiához 5 mértföldre fekvő Szakszóniai városban volt, mellynek környékén a' fő ármádának minden fő osztályai táboroznak. A' *Wittgenstein* és *Kleist* Generálisoknak osztályai Bornában voltak, 's előseregeiket Rothara, Laussigre és Grimma ellen küldözik ki. — Az első ármáda osztálya a' Freybergi legrövidebb úton Altenburghoz marsirozik, a' hol a' 2-ik és 3-ik osztályseregek a' tartalék gyalogsággal és lovassággal magokat öszve kaptsojják. — A' 4-ik osztály sereg Frohburgba megyen, és Geithaynt 's Rochlitzot előseregeivel elfoglalja.

F. M. Lajt. Gróf *Bubnának* fő hadi szállásából *Fenigböl* (a' Misniai Kerületnek Chemnitzhez 2, Lipsiához 6 mértföldre fekvő bánya városából) következő hivatal szerint való tudósítás küldetett az Eő Fellege hadi szállására Kommutauba.

Octob. 5-ik napján, a' Tarenti hertzeg (Marsal Macdonald) hét batallionnal és

több escadronokkal, *Stolpen* környékén (a' Misniai kerületben Drézdához 3 mértföldre fekvő város) a' F. M. Lajt. Gr. *Bubna* Albis jobb partján táborozó osztály seregnek megkémlelésére küldött ki, de azok nagy veszteséggel vissza verettek, és előbbi lineájokba vissza szorítottak. — Ezzel az ellenséges sereggel egynehány órákig tusakodott Gróf *Blankenstein* Obristlajtnant nagy áthatatossággal és vitézséggel, melly alkalmatossággal Gróf *Strasoldo*, 's *Gavaretti* lovas Kapitányok, *Mason* 's *Vogel* vadász seregbéli hadnagyok, és *Creppy* lovas kapitány a' Blankenstein huszár regimentéből, vitézi bátorságok, és trupjaiknak bölts vezérlések által nagyon megkülömböztették magokat.

A' fellyebb nevezett F. M. Lajt. Gr. *Bubna* Octob. 8-ikán azt írta *Stolpenből*, hogy ő azon napon a' Pirnai híd előtt tsinált földvárat lármás reárohanással megvette, a' melly történet alatta' *Liliensteini* ellenséges katona őrizet az Albis túlsó partjára költözött, és hogy az ott volt hajóhidat Drézdába vihesse, a' vasmatskákat felszedte, de a' *Radenben* vigyázaton állott vadász katonák sebesenn tüzelvén reájok, azon hajóknak Kommandánsát a' magok feladására kényszerítették.

F. M. Lajt. Gróf *Bubna* nagy dítserettel emlékezik azokról a' seregekről és hadi

Jegyzés. Königstein igen híres és magas kőszikla tetején épült vár, az Albis mellett a' Cseh Országi határon, mellyet 1589-ik esztendőben *I. Christian* Szakszóniai Vál. Fejedelem kezdett építeni, az ő utána következett Vál. Fejedelmek is folytatták annak építését; de csak *II. Fridrik Augustus V.* Fejedelem, 's egyszersmind Lengyel Országi Király vitte azt tökéletességre 1731 eszt. Egyetlen egy szoros és erős tsiga forma útja van, a' mellyen fel lehet menni. Mivel tsupa kemény kőszikla tetején van építetve, azt sem puskaporral minirozni, sem a' körülbelől fekvő hegyekről lövöldözni nem lehet. Szántóvető földje, erdeje, kertjei, magáznuma, az eső és hóvíznek gyűjtésére cisternája, és 900 réf mélységű kútja van, és a' hadakozások idején igen alkalmas menedék hely. Mindenkor elegendő őrző katonák vannak abban egy Kommandánsal. A' Status rabjai is ott tartatnak fogva. A' Drézdai Kommandáns híre 's engedelmé nélkül senki annak nézésére nem botsáttatik s. a. t.

tisztekről, a' kik azon alkatmatossággal magokat megkülönböztették, nevezetesen *Marschal* és *Luxem* Kapitányokrol a' 6-ik vadász battaliónról, a' kik a' két megtámadó vadász battaliónokat a' Pirpai hid előtt volt földvár ellen vezették, nem különben Gróf *Karaczay* *Lichtenstein* huszár regementéből való fő hadnagynak vitézségét, a' ki önként ment azon földvárnak megtámadására. A' miéink közül kevés számmal hullottak el és estek sebbe; az ellenség ellenben igen sokat vesztett, kiváltképen való módon azért, mivel az az utolsó hajó, mellyre sok ember szállott, és igyekezett az *Albis* túlsó partjára menni, a' víz közepén elsüllyedvén mind megfúlt.

A' Ferdinánd Fő Hertzeg huszár regementjéből való Kapitány *Schmidt* *Mittwajdeban* (a' *Misniai* Kerületben, hat mértföldre *Lipsiától*, *Freyberg* és *Röchlitz* közt) az ellenségtől 120 embert, sok lovat, és 10 műnitziót szekeret fogott el. — A' *Kienmayer* huszár Regementjéből való Kapitány *Rigó*, a' ki 28 emberrel küldetett *Waldheim* felé az ellenség után, 140 embert, 3 tisztel együtt, hosszas ellentállások után is fogságra ejtett.

Reséges Urunk és Királyunk, a' ki a' *Frantzia* Császár ellen indított háborúnak kezdetétől fogva, mindenkor a' *Cseh* Országban lévő *Austriai* Ármadának fő hadi szállásán *Töplitzben* volt, e' folyó *October* 13-ik napján *Kommotauból*, a' *Szakszóniai* Királyság fő városába *Marienbergbe* ment, mellynek lakosi eránta való szívességeknék, s örömeknék kinyilatkoztatására, azon éjjel házaikat, kivilágosították.

A' *Svédiai* *Korona* örökös *Károly János* (ennekelőtte *Fr. Marsal Bernadotte*) *Dessau* fő hadi szállásán következő bülletint adott ki *October* 6-ik napján: „Az ellenséges ármáda, *ügymond*, a' *Lipsiai* úton hátrál. *Marsal Neynek* fő hadi szállása *October* 4-ik napját követett éjjel

Bitterfeldben volt. Fő *Strázsamester Czeczenszky*, a' ki a' *Mülde* folyóvíznek bal partján az ellenséget úzi, tegnap egész nap, az az, *October* 5-ik napján a' *Fr.* hátul menő seregnék lovasaival tsatázott, és attól egynéhány versben körülkerítettett, azoktól sok embert fogságra ejtett. — *Orosz* Kapitány *Odreskoff*, a' ki 80 *Kozákokkal* a' *Mülde* folyóvíz jobb partjára oly végből küldetett, hogy a' *Generál Blücher* ármadának előseregével magát egyesíthesse, az ellenség nyomozásában, *Oranienbaum* és *Golb* közt (az *Ánhalti* *Hertzogségben* *Dessauhoz* két mértföldre) az ellenség közlül 38 embert ejtett fogságba. — *Orosz* *Generál Orák* *Zorbigha*, *Obr. Lajtnant Melnikoff* *Landsbergbe* mársiroztak; ez az utolsóbb *Chepowiczky* *Obristlajtnant* segedelnével fényes győzedelmet vett *Landsberg* és *Delitz* közt *Fournier* *Fr. Generáliston*, a' ki egy lovas osztállal, s négy ágyúval ment *Lipsiából* ellene. Neha számosabb volt az ellenség s nállánál: mind azáltal még is-visza veretett, a' *Delitzsch* kapuig űzetett, és számos hólijaín s sebesein kívül 150 emberei fogattattak el, a' kik közt egy hadi tiszt is volt.

A' *Svédiai* *Korona* hertzeg *Adjutánsa* Fő *Strázsamester B. Essen* és *Krasnakutzi* *Orosz* lovas Kapitányok egy *Kozák* *Regementel* *Delitz* mellé mársiroztak. — *Oberster Staet*, a' ki a' *Septemb.* 23-ik napján *Dessau* előtt esett verekedésben magát nagyon megkülönböztette, az ellenségnek mostani űzésében is nagy buzgóságot mutatott.

Czermitsef *Orosz* *Generál Major Westfáliába* való benyomulása is a' leg fényesebb hadi próbák közé tartozik. Minekutánna három verekedésben győzedelmet vett, és az ellenséget capitulatzióra kényszerítette volna, *September* 30-ik napján a' *Westfáliai* *Királyságnak* fő városába és rezidentvárájába benyomult, de ott sokáig nem maradhatott, mivel, hogy ha a' *Westfáliai*, nevezetessen a' *Mürburgi* újság le-

veleknék hitelt adni lehet, onnan két nap múlva kimenni kénszerjttetett. — A' Weszfáliai Király *Yeromos Napoleon* Koblentzbe ment az Oroszoknak oda való bémene-telek előtt.

A' leg újabb Altenburgi tudósítások szerint, a' hol az egyesült armadának fő hadi szállása most vagyon, October 13-ikán az egész ellenséges armáda Lipsia környékén körül volt vétetve. — A' Gróf *Gyulay Ignácz* osztály serege Weisenfels alá ment, és a' könnyű szerű seregek Lützenig nyomultak előre; hogy annál fogva Merseburg mellett magokat a' Svécziái korona hertzeggel öszve kaptsohassák, és a' Naumburgi posztot elfoglalhassák. — A' *Meerfeld* lovasság Generalisa osztály serege Zeitz mellett telepedett le, és a' Gróf *Gyulay* Fegyvertármester osztály seregével *Pegaun* túl, 's a' Gróf *Wittgenstein* Orosz General hadi seregeivel a' *Pleisse* kistsiny folyóvíz mellett magát öszve kaptsóltá.

A' Gróf *Klenau* lovasság Generalissa osztály serege, az ellenség jobb szárnya felé Steinbergen és Körnan által a' Mulda mellett való országos útra ment. Gr. *Mensdorf* Oberster, a' Svécziái Koronörökös és *Blücher* Prusszus lovasság Generalissa vezérlések alatt lévő Svékus és Prusszus hadi seregekkel valósággal öszve tsatolták magokat. Orosz General Lajtinant *St. Priest* a' 8-dik osztály sereggel Merseburgba, és Gróf *Langeron* a' Wörlitzi táborhelyre bényomultak. — A' 10-ik osztály sereg *Wetten* mellett állíttatott ki.

A' Fr. Marsal *Augereau* (Ozsero) vezérlése alatt lévő Fr. osztály sereg előre való nyomulásának, a' mennyire tsak lehet, hátráltatására, F. M. Lajt. Hertzeg *Lichtenstein* Mórítz, a' ki az Orosz General *Thielemann* száguldozó seregével magát öszve kaptsóltá, October 9-ik napját követett éjjel, az ellenségtől elfoglaltatott *Wethau* faluhelységet. a' 7-ik vadász ba-

tallion Oberstere által megtámadtatta 's elvétette, a' melly mérész próbatétel olly gondolatba ejtette az ellenséget, hogy valamelly számos hadi sereg igyekezzen az ő útját megakadályoztatni. Ahozképest October 10-ik napjának reggelén, 12-ezerből álló gyalogsággal, és 5000 főből álló lovassággal a' nevezett Fr. Marsal Naumburg előtt hadi rendbe állott, és minekutánna a' szövetséges seregeknek kevés számát ki tanulta volna, nagy erővel megtámadta *Wethaut*, mellyet Austriai Cs. Kir. Oberster Báró *Weider* az ártilléria tüzetől segítettvén tántoríthatatlan bátorsággal védelmezett, és tsak azután költözött onnan ki, minekutánna hertzeg *Lichtenstein* Gen. F. M. Lajt. balszárnyát számos lovassággal megkerülte volna, 's avval mérészen tsatázott volna az ellenség.

Ezen alkalmatossággal a' Kozákok, és a' General *Thielemann* vezérlése alatt lévő Prusszus seregek nagy méreggel rohan- tak az ellenség eleibe, a' Löwehner dragonyos regementje őket követte a' leg nagyobb bátorsággal, és a' midőn ezeket a' nagy számú ellenséges lovasság hátra nyomta vótna, a' Gen. *Vincent* könnyű szerű lovas serege segítségekre menvén vitézi módon védelmezte őket. Azonban újabb tartalék seregeket vivén ellenek a' *Frantziák*, F. M. Lajt. hertzeg *Lichtenstein* a' maga gyalogságával, és a' Csász. nevet viselő K. Sz. lovas regementel az ellenség előre való nyomulásának határt vetett, a' leg szébb rendben magát Zeitzig vissza vonta, és az ő hátúljáró serege Orosz Oberster *Orloff* vezérlése alatt magát ditsősségesen viselte 's védelmezte.

F. M. Lajt. hertzeg *Lichtenstein* General Major *B. Seithernek* *B. Weider* 7-ik vadász batallionja Obersterének, a' *Levenehr* dragonyos regementje Obersterének *Hirschnek*, a' Császár nevet viselő K. Sz. Regement Obersterének *Fitzgeraldnak*, és a' General *Kvártélymesterstabnál* lévő Fő Strázasmasternek *Werk-*

Feinnak ezen verekedésben mutatott vitézi batárságokat és érdemeiket nagyon magasztalja. Ezeken kívül a' Schwartzenberg Uhlánus regimentjénél szolgáló lovas kapitányról Gróf Schullenburgról, a' Vincent K. Sz. seregének Fő Strázsamesteréről Devauxról (olv. Devorol), Edelsbacher F. Str. Mesterről, és Dalquen Császári K. Sz. sereg kapitányáról, Bultin első, Plisnitz 2-dik vadász batallionoknál szolgáló Kapitányokról, úgy szinte lovas Kapitány. Altmanról a' Hertzeg Lichtenstein lovas Regimentjének Adju-tánsáról, Martini, Zanini, és Klee Felhadnagyokról, végtére Gróf Sylva de Santa Croce Lichtenstein vasas regimentjéből való hadnagyról nagy dicsérettel emlékezik F. M. Lajt. hertzeg Lichtenstein. — Ezen verekedés alatt Gustav Hessen-Homburgi Hertzeg Jéna, Gróf Mensdorf Oberster pedig Weisenfels ellenküldettek.

Francia Birodalom.

A' Frantzia Monitörben kiadatott hadi történéseknek folytatása. — Mivel ezen módon a' verekedést az ellenség elkerülte, September 24-ik napján Drézdába visszament a' Császár, és a' Tarenti Hertzegnek megparantsolta, hogy foglalja el a' Weissigi tétóket. — Gróf Lobau az első Corpussal még most is Gieszhübelben fekszik. — Marsal St. Cyr a' Pirmai és Bornai posztokat még most is birtokába tartja, a' Bellunói hertzeg a' Freybergi posztban megmaradt (Már mind ketten oda bagyták azon fekvéseiket) — A' Bagusai Hertzeg

a' 6-ik osztály sereggel és a' General Latour-Maubourg lovasságával Groszenhaynon túl állott, es Torgau mellett az Álbis jobb partjára hajtotta az ellenséget, hogy annál fogva azon 20 ezer mázsa lisztet, melly azon folyóvizzen felfelé vitetik, Drézdába küldhesse. — A' Pádúai hertzeg Lipsiában van, a' Moskwai hertzeg Torgau és Wittenberga közt táborozik.

Gen. Gróf Lefebure-Desnouettes 4000 lovasokkal az elpartolt Thielemann üzésére küldetett. Ezt a' Szakszóniai születésű, és a' Fels. Szakszóniai Királynak sok jótéteményeiben részesült Fő tiszte, a' ki a' jelenvaló háborúnak kezdetében a' Szakszóniai hadi szolgálatból az Orosz Csász. hadi szolgálatba lépett, hazáárúlónak, hazafiai nyomorgatójának, hazája pusztítójának, és nagy vérszopó embernek nevezi a' Frantzia Monitör, a' ki egy 3000 főből, rész szerént Prusszusokból és Kozákokból álló könnyű lovas sereggel Naumburgba ment, a' hol semmi Kommandáns, semmi katona őrizet nem léven, az ott ispotályban lévő három vagy négy száz beteg katonákra ütött, őket beteg ágyaikból kikergette, és mint győzedelmének jeleit hadi rabságra hirtzolta, onnan Zeitzba ment, magát Mensdorf Obersterrel öszvekaptsolta, és az egész vidéket feldúlta, kipusztította. Genéál Lefebure-Desnouettes ötet Altenburg mellett megtámadta, a' vele való közűl sok embert elfogott, magát Cseh Országba vissza nyomta, s. t. Így festette le ötet a' Frantzia Monitör.

A' Bétsi Cursus Okt. 16-ik napján: — 100 Forint Conventziós pénz, 168 $\frac{5}{6}$ Forint Váltótédelában. — Egy Császár arany 8 forint. — Egy Hollandus arany 8 forint és 3 kr.